

LEMA 46 $X_1 + \dots + X_n \sim F^n$, $X_1^\lambda + \dots + X_n^\lambda \sim F_\lambda^n$

$$\frac{dF^n}{dF_\lambda^n}(x) = e^{-\lambda x} \ell(\lambda)^{-n}$$

TEOREM 47 (Cramér)

Pretpostavite $E e^{v x_i} < \infty$, za neki $v > 0$, a razdioba od X_i nije koncentrirana u μ , ako postoji $v_a \in (0, v_+)$ t.d. $a = \ell'(v_a) / \ell(v_a)$, tada

$$\frac{1}{n} \log P(S_n \geq na) \rightarrow -a v_a + \log \ell(v_a)$$

III CENTRALNI GRANIČNI TEOREMI

DE MOIVRE - LAPLACE.

$$X_i \stackrel{\text{ind}}{\sim} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ 1/2 & 1/2 \end{pmatrix}$$

stirlingova formula

$$n! \sim n^n e^{-n} \sqrt{2\pi n}$$

LEMA 1 a) $a_j \rightarrow \infty, a_j c_j \rightarrow \lambda \Rightarrow (1 + c_j)^{a_j} \rightarrow e^\lambda$

b) $\max_j |c_{j,n}| \rightarrow 0, \sum_1^n c_{j,n} \rightarrow \lambda, \sup \sum_1^n |c_{j,n}| < \infty \Rightarrow$

$$\prod_1^n (1 + c_{j,n}) \rightarrow e^\lambda$$

12 Stirlingove formule i Lemma 1 \Rightarrow

$$2k/\sqrt{2n} \rightarrow x \Rightarrow P(S_{2n} = 2k) \sim \frac{1}{\sqrt{\pi n}} e^{-x^2/2}$$

i konacho uz malo tmdla \Rightarrow

THEOREM 2 (de Moivre - Laplace)

Za $a < b$, $n \rightarrow \infty$

$$P\left(a \leq \frac{S_n}{\sqrt{n}} \leq b\right) \rightarrow \int_a^b \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-x^2/2} dx$$

SLABA KONVERGENCIJA

DEF Niz funkcija distribucije konvergira slabo,
pišemo $F_n \xrightarrow{w} F$ (ili $F_n \Rightarrow F$) prema
nekoj funkciji distribucije F ako

$$F_n(x) \rightarrow F(x) \quad \forall x \in C(F),$$

$C(F)$ = skup točaka neprekidnosti od F

NAP Uočite F je potp. određena vrijednostima
na $C(F)$ jer je $C(F)^c$ najviše prebrojiv,
a F je zdesna neprekidna.

DEF Niz slučajnih varijabli $(X_n)_n$ konvergira
po distribuciji prema slučaj. varijabli X
ako $F_{X_n} \xrightarrow{w} F_X$, pišemo

$$X_n \xrightarrow{d} X \quad \text{ili} \quad X_n \Rightarrow X$$

Primer $X_i \stackrel{i.i.d.}{\sim} \begin{pmatrix} -1 & 1 \\ x_2 & x_2 \end{pmatrix}$, po tmu 2 \Rightarrow

$$P\left(\frac{S_n}{\sqrt{n}} \leq y\right) \rightarrow \int_{-\infty}^y \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-x^2/2} dx$$

$$\text{tj.} \quad \frac{S_n}{\sqrt{n}} \xrightarrow{d} Z \quad Z \sim N(0,1)$$

Primer Neka je X_p geometr. sl. var. s

parametrom p tj:

$$P(X_p \geq n) = (1-p)^{n-1} \quad n \in \mathbb{N}$$

Promotimo φX_p , za $p \rightarrow 0$

$$P(\varphi X_p > x) = P(X_p > \frac{x}{p}) = P(X_p \geq \lfloor \frac{x}{p} \rfloor + 1)$$

$$= (1-p)^{\lfloor \frac{x}{p} \rfloor} \longrightarrow e^{-x} \quad (\text{Lema 1})$$

$\Rightarrow \varphi X_p \xrightarrow{d} X$ gdje $X \sim \text{Exp}(1)$

SCHÉFFÉova LÉMA

Ako su $(f_n)_n, f$ gustoće sl. var t.d.
 $f_n \rightarrow f$ po tačkama tada za $B \in \mathcal{B}(\mathbb{R})$

$$\left| \int_B f_n(x) dx - \int_B f(x) dx \right| \leq \int_B |f_n(x) - f(x)| dx \leq$$

$$\int |f_n(x) - f(x)| dx = 2 \int (f(x) - f_n(x))_+ dx \rightarrow 0$$

po Lebesgueovom lemu.

⇓

Odgovarajuće f.e. distribucije odn. sl. varijable
konvergiraju slabo odn. po distribuciji.

Za niz (vjeroj.)mjera $(\mu_n)_n$ kažemo da konvergira prema mjeri μ u normi potpune varijacije ako

$$\|\mu_n - \mu\|_{TV} := \sup_B |\mu_n(B) - \mu(B)| \rightarrow 0$$

Dakle za $\mu_n(B) = \int_B f_n(x) dx$ i $\mu(B) = \int_B f(x) dx$ vrijedi:

$$\|\mu_n - \mu\|_{TV} \rightarrow 0$$

\Rightarrow pripadne distribucije konvergiraju tj.

$$F_{\mu_n} \xrightarrow{w} F_{\mu}$$

$$F_{\mu_n}(y) = \int_{-\infty}^y f_n(x) dx, \quad F_{\mu}(y) = \int_{-\infty}^y f(x) dx$$

$$= \mu_n((-\infty, y]) \quad = \mu((-\infty, y])$$

Uočite ne ravnodu: obrat

$$F_{\mu_n} \xrightarrow{w} F_{\mu}$$

$$\text{d.j. } \mu_n \xrightarrow{w} \mu$$

$$\|\mu_n - \mu\|_{TV} \rightarrow 0$$

npr.

$$\mu_n = \delta_{1/n}, \quad \mu = \delta_0$$

Primer (središnja uročajna statistika)

Neka je Y_{n+1} $(n+1)$ -va po veličini od $(2n+1)$ točaka nez. i unif. distribuiranih na intervalu $(0,1)$.

Pokazuje se Y_{n+1} ima gustocu

$$f_{Y_{n+1}}(x) = (2n+1) \binom{2n}{n} x^n (1-x)^n$$

$$\text{Za } Y_n = 2(Y_{n+1} - \frac{1}{2}) / \sqrt{2n} \Rightarrow$$

$$f_{Y_n}(y) = \frac{\binom{2n}{n} 2^{-2n} \left(1 - \frac{y^2}{2n}\right)^n}{= P(S_{2n} = 0)} \frac{2n+1}{2n} \sqrt{\frac{n}{2}}$$

za sim. jedn. sluč. četnju.

Prema tvrdnji ispred Tm 2 \Rightarrow

$$P(S_{2n}=0) \sim \frac{1}{\sqrt{\pi n}}$$

\Downarrow

$$f_{S_n}(y) \rightarrow \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-y^2/2}$$

d. po Scheffejovoj lemi:

$$Y_n \xrightarrow{d} Z \sim N(0,1)$$

Primer (razdiobe ekstremnih vrijednosti)

Ako su X_1, X_2, \dots njd s fjom distrib. F

a $M_n = \max(X_1, \dots, X_n)$ postavlja se

pitanje: postojanja granicne razdiobe u

$$\frac{M_n - b_n}{a_n} \xrightarrow{d} ?$$

za dobro odabrane nrove $(a_n), (b_n)$.

U. fje distribucije G td.

$$P(M_n \leq a_n x + b_n) \rightarrow G(x), \quad x \in C(G)$$

LEMA 3 Neka je $\tau \in [0, +\infty]$ i (u_n)
 niz tada vrijedi:

$$P(M_n \leq u_n) \rightarrow e^{-\tau} \Leftrightarrow n \overline{F}(u_n) \rightarrow \tau$$

$\Leftrightarrow \tau \in [0, \infty)$

$$P(M_n \leq u_n) = F^n(u_n) = (1 - \overline{F}(u_n))^n$$

\Leftarrow vrijedi po lemi 1, a

\Rightarrow vrijedi jer tada $\overline{F}(u_n) \rightarrow 0$, pa logaritmiranjem
 dobijemo

$$-n \ln(1 - \overline{F}(u_n)) \rightarrow \tau \quad \left| \begin{array}{l} -\ln(1-x) \sim x \\ x \rightarrow 0 \end{array} \right.$$

$$\Rightarrow n \overline{F}(u_n) \rightarrow \tau$$

($\tau = +\infty$ za D.Z.)

Dakle

$$P(M_n \in a_n x + b_n) \rightarrow G(x)$$

(*)

$$\Leftrightarrow n \overline{F}(a_n x + b_n) \rightarrow -\log G(x)$$

Pokazuje se da parcij. maksimumi mogu imati graničnu razdiobu koja je jednog od sledećih tri tipa

$$\Phi_\alpha(x) = e^{-x^{-\alpha}}, \quad \begin{array}{l} \alpha > 0 \\ x > 0 \end{array}$$

Fréchet

$$\Psi_\alpha(x) = e^{-(-x)^\alpha}, \quad \begin{array}{l} \alpha > 0 \\ x \leq 0 \end{array}$$

Weibull

$$\Lambda(x) = e^{-e^{-x}}, \quad x \in \mathbb{R}$$

Gumbel

To je tzv. Fisher-Tippettov theorem
 (dokazao ga je tek Gnedenko, a de Haan
 je takoder dao dopunos)

(*) \Rightarrow

$$i) \overline{F}(x) = x^{-\alpha}, x \geq 1, \alpha > 0 \Rightarrow P(M_n / n^{1/\alpha} \leq y) \rightarrow \Phi_{\alpha}(y)$$

$y > 0$

$$ii) \overline{F}(x) = |x|^{\beta}, x \in [-1, 0], \beta > 0 \Rightarrow P(n^{1/\beta} M_n \leq y) \rightarrow \Psi_{\beta}(y)$$

$y < 0$

$$iii) F \sim \text{Exp}(1) \Rightarrow P(M_n - \log n \leq y) \rightarrow \Lambda(y)$$

$y \in \mathbb{R}$